

УДК 316.614

Серга Т.О.¹, Малиш О.О.²

¹ канд. соц. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. СН-218_2 НУ «Запорізька політехніка»

СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ

В результаті широкомасштабної перетворювальної діяльності людини, спрямованої на те, щоб зробити середовище проживання більш комфортним, світ не тільки невпізнанно змінився, але і стає менш придатним для подальшого існування в ньому людини. При цьому і сама людина, будучи істотою не тільки біологічною, а й соціальною, в процесі адаптації та соціалізації змушена пристосовуватися до змін, що відбуваються в розвиненому соціумі, а значить, при тому, що сутність залишається незмінною, відбуваються певні зміни і в її соціальних властивостях.

Проблема людської адаптації завжди була однією з основних проблем багатьох областей наукового знання. Адаптація є одним з реальних способів збереження життєвої сили людини не тільки в мінливому сучасному світі, але і в майбутньому.

Поняття «стратегія» в повному сенсі цього слова може бути визначено як направляючий організаційний спосіб здійснення дій та поведінки, спрямованих на досягнення не випадкових, тимчасових, але принципових цілей.

Стратегія соціальної адаптації як засіб гармонізації індивіда з навколишнім середовищем, спосіб врахування його потреб, інтересів, поглядів, ціннісних орієнтацій і екологічних вимог, розглядається в цих життєвих цілях як життєвий шлях людини. У зв'язку з цим необхідно враховувати такі суміжні дефініції, як «спосіб життя», «історія життя», «картина життя», «план життя», «життєвий шлях», «життєва стратегія», «спосіб життя», «сценарій життя».

Стратегія соціальної адаптації – це індивідуальний спосіб адаптації особистості до суспільства, її потреб. Він визначається досвідом раннього дитинства, несвідомими рішеннями, які, згідно з суб'єктивною схемою сприйняття ситуацій і свідомого вибору поведінки, здійснюється відповідно до цілей, прагнень, потреб, системи цінностей особистості.

Стратегії соціальної адаптації індивідуальні і унікальні для кожної людини. Проте можна виділити деякі риси і ознаки, загальні для різних стратегій, і, таким чином, виділити типи стратегій соціальної адаптації.

М.М. Мілославова описує способи адаптації спілкування до ступеня відповідності особистості зовнішнім умовам, без урахування процесу трансформації та впливу особистості на навколишнє середовище:

– баланс – створення балансу між навколишнім середовищем і особистістю, який розкриває взаємну терпимість до системи цінностей і стереотипів один одного;

– псевдоадаптація – поєднання зовнішньої прихильності до ситуації з негативними внутрішніми оцінками особистості, зумовленими її нормами і вимогами;

– банальність – визнання і прийняття базових систем цінностей нової ситуації, взаємні поступки;

– асиміляція – психологічна спрямованість особистості, трансформація попередніх поглядів, орієнтацій, установок відповідно до нової ситуації.

Людина може проходити всі ці стадії послідовно, поступово «все більше» входячи в соціальне середовище, від стадії врівноваження до стадії асиміляції, а на деяких з них може зупинитися. Рівень залучення в процес адаптації залежить від багатьох факторів: рівня «щільності» особистості, характеру ситуації, відношення людини до неї і в цілому адаптаційного потенціалу особистості.

Соціальна адаптація передбачає методи активізації, регулювання, гармонізації взаємодії людини з навколишнім середовищем. У процесі соціальної адаптації людина виступає як активний суб'єкт, який адаптується до навколишнього середовища відповідно до своїх потреб, інтересів, прагнень, самоідентифікації. Процес соціальної адаптації передбачає прояв різних комбінацій прийомів і методів, стратегій соціальної адаптації.

Таким чином, в цілому стратегія соціальної адаптації є універсальним і індивідуальним принципом, способом соціальної адаптації людини до життя в її безпосередньому та глобальному оточенні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барнз Дж. Г. Социальная работа / Дж. Г. Барнз. — М.: Центр общечеловеческих ценностей, 2003.

2. Борисов Е. Ф. Социальная адаптация / Е. Ф. Борисов. — М.: Новая волна, 2008.